

בחברת הענק הממשלתית לבניין "שיכון ופיתוח"

שתלה את עצמו על העץ המפורסם בקיסריה

הכספים שלה היה בעל עמדה, אפילו יותר חשובה מהמנכ"ל, שהוא כבר זקן. ואילו הבנק לשיקום ולמימון הוא חברה קטנה ביחס.

בעל נשמה

נהדרת

ע"ב רב עויבתו, כשהבחינו ידידיו בדיכאון העמוק שבו הוא שרוי, חשבו שמקורו בעצם הפרישה לא התפקיד הרשמי. ממלא מקום, ישראל שחם, עוד לא נכנס לתפקידו, אמר לו ימים ספורים לפני מותו מזכיר החברה, יצחק אלון. "אתה עוד יכול להתחרט ולהישאר בחברה." רוזן דחה את ההצעה. כיום, יש כאלה הטוענים כי אילו היתה ההצעה מגיעה ממנכ"ל החברה, כהנוב, או מיושב-ראש מועצת-המנהלים שלה, שרון, ייתכן שרוזן היה מקבל אותה, ונשאר בתפקידו. דווקא יום קודם מותו, ביום הראשון שעבר, היה רוזן שרוי במצב-רוח מרומם. כשראו זאת, חשבו עובדי החברה כי דיכאונו חלף, ונזכרו באימרתו המפורסמת של רוזן, בכל פעם שהיה נתקל בקושי: "אם עברתי את השואה בגיל 12, אני יכול להתגבר על כל בעיית." רוזן, ניצול השואה, היה, כפי שמגדירים אותו חבריו

היה זה אחרי שהגיע מיכתב על-שם למישרד מבקר-המדינה, ובו הואשמו שלושה פקידים בכירים ברכישת דירות לבני-מישפחותיהם - דירות שלא היו מיועדות להם - במחירים נמוכים מהרגיל. השם הראשון שננקב בו היה שמו של יושב-ראש מועצת-המנהלים של חברת שיכון ופיתוח, יוסף שרון, מי שהיה מנכ"ל מישרד-השיכון. השם ה"שני היה זה של יצחק בהרב, יועץ החברה, העובד ב"שיכון ופיתוח על-פי חוזה מיוחד, בתפקיד שרואה מיסותורי. דוברת החברה לא ידעה להגדיר באיזה עניינים, בדיוק, מייצג בהרב, ורק הודתה כי אין לו חזר במישרד החברה בקרייה בתל-אביב. השם ה"שלישי היה מנשה רוזן, מבקר-המדינה החל חוקר בפרשה, ואף דרש הסברים משרד-השיכון. ההסברים שניתנו לאברהם עופר היו, שהדירות לא ניקנו עבור השלושה אלא עבור בני-מישפחותיהם. שרון הודיע שלא הוא קנה את הדירה אלא בתו, ואילו מנשה רוזן הודיע כי הדירה נרכשה על שם בנו. הדירות, שניקנו מן הקבלן הפרטי, משה גרובר, על-ידי שיכון ופיתוח, עבור עולים, בסוף שנת 1973, הוצעו למכירה חופשית, בגלל היעדר ביקוש מעולים חדשים. כך אירע שכל אחד מהשלושה רכש דירה בת

ני חברי קיבוץ שדות-ים, שהיו בדרכם מהמשק לכיוון תל-אביב, ביום השני שעבר, נדמה כי צומת קיסריה והכביש הישן חיפה-תל-אביב, על העץ המפורסם הניצב בדיוק בצומת - עץ המהווה תחנת-טרמפים בלתי-רשמית למבקשים לנסוע אל חווילות של קיסריה, לאור-עקיבא או לשדות-ים - התנודדה גופת גבר. הקיבוצניקים מיהרו לעבר העץ, והורידו את הגופה התלוויה. מבט חטוף גילה להם כי הגבר, בן ה-50 לערך, תלה עצמו בחולצת-שלו, וכי המעשה בוצע שעות רבות קודם-לכן, הגופה היתה כבר קרה. ליד הגופה היתה מונח תיק מישרדי שבו נמצאו מיסמכים של חברת שיכון ופיתוח ושל הבנק לשיקום ולמלאכה. ליד המיסמכים, בתא נפרד בתוך התיק, היו שני תפוחי-עץ עטופים בעטיפה פלסטית. אותה שעה היתה צמרת חברת-הבנייה הממשל-תית הגדולה, חברת שיכון ופיתוח, עסוקה בחיפושים בכל רחבי הארץ. מכוניות של מנהלי-החברה יצאו מכל-אביב דרומה ועפולה. מכונית אחת נסעה לאש-קלון, אחרת לכיוון חיפה, ומכוניות נוספות ערכו חיפושים בבתי-מלון בתל-אביב. בשעות-הצהריים המוקדמות הגיעה הידיעה ל-מישרד, והחיפושים הופסקו: גופתו של מי שהיה

התאבדות בגלל הביקורת

בשיכון ופיתוח: "איש בעל נשמה נהדרת, פתוח ומוכן לעזור לכל אחד." הוא חי חיים שקטים ומאורגנים לחפלא. כולם זוכרים כיצד מדי-יום, בשעה 10 בבוקר, היה שולף מתיקו שני תפוחי-עץ שהביא מהבית, מקלפם באיטיות ואוכל אותם בטיכסיות ממש. שני התפוחים שנתרו בתיק שנמצא ליד גופתו, היו האחרונים, שאותם לא הספיק לאכול.

שיחזור שנערך לאחר מציאת הגופה גילה כי ביום הראשון, יום לפני המוות, הוא נסע במכונית הלא-צ'יפה שלו מתל-אביב לכיוון חיפה. ליד קיבוץ מעגן מיכאל התמוצץ צמיג במכוניתו, והוא פנה לעזרת המוסך של הקיבוץ. לאחר שהוחלף הצמיג, ביקש רוזן מן העובדים במוסך שניסיעו אותו לתחנת-האוטובוסים: "אין לי כוח לנהוג אחרי הפיצוץ בגלגל." תסביר להם. הוא ירד מהאוטובוס, שהמשיך לתל-אביב, בצומת קיסריה, ושם התאבד.

בשבע שערך היתה אמורה להיערך מסיבה גדולה לכבוד רוזן, ביוזמתו של מנכ"ל שיכון ופיתוח, כהנוב. הוכנה רשימת מוזמנים, ומסמרי-המסיבה היה אמור להיות דיברייכריתו של כהנוב לרוזן. ביום השלישי ה"אחרון נערכה הלווייתו של רוזן. המשתתפים החלוויה היו, רובם, אותם אנשים שהופיעו ברשימת המוזמנים למסיבה. את ההספד נשא מי שהיה צריך לברך ב-מסיבה: מנכ"ל שיכון ופיתוח, אברהם כהנוב.

110 מטרים מרובעים בהרצליה, בסכום הנמוך של 85 אלף לירות.

התשובות של שיכון ופיתוח ושרי-השיכון הניחו, כנראה, את דעתו של מבקר-המדינה, אשר ראה בעצם רכישתן על-ידי שלושה פונקציונרים של החברה, "מעשה טיפשות" - כפי שהודה אחר-כך מנכ"ל שיכון ופיתוח, אברהם כהנוב - ולא מעשה-שיחיתות. אולם רוזן היה שרוי במתח רב לקראת מירסום דו"ח מבקר-המדינה, באותו יום שבו שם קץ לחייו, ולא ידע אם המבקר יכלול את פרק שלושת הדירות בדו"ח שלו, או לאו. רוזן החליט לחקדים רפואה למכת הדו"ח, ממנה חשש, והתאבד ביום מירסום הדו"ח. צחק הגורל הוא, שהמבקר לא כלל בדו"ח שלו את הפרשה.

ידידיו בשיכון ופיתוח יודעים לספר, כי הצעד ה"ראשון שעשה רוזן בעקבות הפרשה היה להתפטר מתפקידו הרשמי. "אני עייף, ואין לי יותר כוח לעבודה הזו", נימק את בקשתו להתפטר. ואומנם, שבועיים לפני מותו יצא לחופשת-התפטרות מהחברה. יום קודם מותו כבר החל עובד בתפקידו החדש: מנכ"ל הבנק לשיקום ולמלאכה, חברה-בת של בנק טפחות. למרות שכאן היה מנכ"ל, בעוד שבתפקידו הקודם היה סמנכ"ל בלבד, היתה זו ירידה תלולה בדרגה. חברת שיכון ופיתוח היא חברת-ענק, והאיש ששלט על מערכת

האישי-החזק בחברת שיכון ופיתוח, סמנכ"ל החברה ומנהל מחלקת הכספים שלה, מנשה רוזן, היתה זו שנמצאה תלויה על העץ המפורסם שבקיסריה.

מיכתב

עלום-שם

ק המקורבים ביותר אל רוזן ידעו, כי בשבועות האחרונים היה האיש שרוי בדיכאון עמוק. ל"אחרים נדמה היה כי אין - ולא יכול להיות - אדם מאושר ממנו. משך שנים רבות עבד רוזן, שהיה בן 52, בחברת שיכון ופיתוח, והגיעו לדרגה הבכירה של סמנכ"ל לעניני כספים; הוא נודע כאיש-החזק, שעל-ידי יישק דבר בחברה. הייחמישפחה שלו היו מאושרים.

למרות חיותו פקיד בכיר טרוד וסוסי-עבודה, הקפיד רוזן משך כל השנים לנסוע, מדי יום ביומו, לביתו שבגיבעתיים, אל רעייתו פרידה ושני בנים: עודד, המשרת עתה בצה"ל, וגבי בן ה-16. מדי יום, בשעה חמש אחה"צ, בדיקנות של שעות, היה נועל את דלת מישרדו ונוסע הביתה. רוזן היה אדם שלא הירשה לעבודתו לחבל ולחפרוע לחיי-המישפחה שלו. אולם לפני חודשים אחדים אירע משבר בחייו.

הוא 13 מיליון לירות, ומתוכם תקציב ה"משכורות הוא 10 מיליון. אמרו לי: למה אינך חוסך בתפאורות, בתלבושות? ובכן, חסכת, והגעתי לחיסכון של 130 אלף לירות בסך-הכל. ואילו במשכורות, כאמור, אני חוסך מיליון לירות."

וכך נוצר מצב אבסורדי: אם בזמנו של שמעון פינקל, קודמו של יורעאלי בתפ"ק, נטען נגדו כאליו אינו נותן הדי דמנות לצעירים, הרי היום טוענים שירי רעאלי נותן הודמנויות רבות מדי לצעירי רים ופחות מדי לוותיקים. רבים חולקים על זכות-היושר שלו. על בחירת הרפרטואר, על דרכי-הפיתרון שלו ואופן-עבודתו. אך כדרכם של שחקנים, הם מסרבים לומר את הברורים בקול רם ומעל דפי העיתון. הם מסתוריים ומתלחשים בחדי-החדרים וכששואלים אותם לעניין, הם מסרבים להשיב.

אולי משום כך אין יוסי יורעאלי מתי רגש מן המהומות שהוא מעורר, ואומר: "מדובר פה בשישה חודשים ראשונים מתוך שלוש שנות קדנציה. אינני רוצה להעיד על עיסתי, אך בתקופה כזו קצרה קרו פה המון דברים." ואם הוא מתכוון לזרימה האנושית, לחילופי-שחקנים ולתקציב ציב צובר-גירעונות - כאן, לפחות, הוא צודק.

צוות הקיים. אני מבין את המרירות והכאב של השחקנים שפוטר. אילו יכולי-ת, הייתי מסביר מעל דפי העיתון מדוע פוטר כל אחד ואחד מהם, אך אינני יכול. אלה הם דיני נפשות. דברים עדי-נים מאד.

"במשכורות אני

חוסך מיליון!"

"אך מעבר לזה, אני חייב לציין שיש משהו בזרימה האנושית שהוא תמיד חיובי. אסור לדרוך במקום אחד, צריך להחליף. אני צריך לחשוב לטווח רחוק, אם אני יכול להרשות לעצמי לש"מור על כישרונות צעירים, שאולי היום הם לא טובים, אך יגיבו פירות בשנה הבאה. יש קושי מסויים להגיד לשחקן מסויים: אתה אומנם צעיר שהוכיח את עצמו, אך יש בתיאטרון צעיר שעדיין לא הוכיח את עצמו, אבל ברור לי שהוא הרבה יותר טוב ממך. מובן שיחד עם השקולים התקציביים היו קיימים גם ש"קולים אמנותיים. אילו הייתי יכול, כל-כלית, לשמור על השחקנים שפוטר, לתת להם צ'אנס יותר ארוך, הייתי עושה את זה. אבל התקציב שלי, כמנהל אמנותי,

הגדול, התחילו לדבר על פיטורים. ראיי-תי שאני לא עושה שום דבר, והבנתי שאני הולכת."

יורעאלי עצמו ניאות להקדיש זמן לראי-יון, למרות היותו עסוק בחזרות אחריו-נות על אויבי-העם לאיבסן, שאותו הוא מביים, ואמר כצפוי: "אני לא קורא לי-תופעה הזאת פיטורין. אנשים עובדים על חוויים שנתיים, וכשמסתיימת העונה הם מסיימים את עבודתם בתיאטרון. אני מנסה ליצור חלקה עם השחקנים הטובים ביותר. את כל השחקנים שפוטרו אני מחבב ומכבד, אך הם חייבים לדעת שאני נהגן תחת חרבי-התקציב, אם בשנה שעברה פ"ת עשרה שחקנים ולקחתי עשרה אחר-ריים במקומם, הרי השנה פיטרתי שמונה ולקחתי אחת, וזאת עובדה. משכורת מ"ר צעת של שחקן עולה של 65 אלף לירות ב"שנה. על-ידי הפיטורין, פלוס קיצוץ א"מ-נותי, אני חוסך בסביבות מיליון לירות.

"זה לא היה קל. הדברים נעשו בכאי-בים איומים, והשיקול הסופי היה מיסתי-סדום. אילו יכולתי, הייתי מתחדש את הר-חווה עם חלק הגדול מן השחקנים שפוטר-רו. עברו עלי שבועות של לבטים. גיר-סיתי למצוא דרך, לברר אפשרויות. לרי-את אם אוכל, בכל-זאת, לשמור על הר

שמואלי. על יורעאלי היה, כנראה, לכי-חור בין שמואלי הצעירה לבין פינקל-שטיין המנוסה, והוא בחר בלבנה. דליה גור, שהחליפה את אפרת לביא בעל קלות-דעת וצביעות, והשלימה גם תפקידי-מישנה אחרים, טוענת כי למרות פיטוריה היתה עוזבת במילא. יורעאלי אי-שר כי דליה הקלה על חייו כשביקשה ללכת בעצמה, אך לא הכחיש כי היה מפסר אותה במילא.

גורית לוטן היא בוגרת בית צבי, בת 26, שצורפה ללהקה אחרי שירעאלי ב"ח, אותה, ויש לה מה לומר: "לא איכפת לי, בעצם, שפוטרתי. הייתי עוזבת בין כה וכה. יש דברים שיותר מעניינים אותי, כשחקנית, מאשר להירקב בחיבה. אני רק יוצאת נגד הקו של יוסי. אני חושבת שהוא טועה באופן שבו הוא עובד עם שחקנים צעירים. אני יכולה לנחש מדוע הוא פיטר אותי, זה דבר אישי, ואני עדיין לא רוצה לדבר עליו. אני לא מאמינה שזה עניין של חוסר-תקציב, כמו שהוא מנסה לתרץ. פיטורי השחקנים לא ישתרו את בעיות התקציב. במשך השנה שהייתי בתיאטרון לא העבידו אותי בכלל. לא עשיתי כמעט כלום, והרווחתי 1500 לירות לחודש. ברטו. ממשכורת כזאת קשה להי-יות. לפני כמה חודשים התחיל הפחד